

Pigiad thrombin ar gyfer ffug-ymlediadau

**Deall arweiniad NICE –
gwybodaeth i bobl sy'n ystyried y
weithdrefn, a'r cyhoedd**

Pigiad thrombin ar gyfer ffug-ymlediadau

Deall arweiniad NICE – gwybodaeth i bobl sy'n ystyried y weithdrefn, a'r cyhoedd

Dyddiad cyhoeddi: Mai 2004

I archebu copïau

Gellir archebu copïau o'r llyfryn hwn o Linell Ymateb y GIG; ffoniwch 0870 1555 455 a dyfynnwch rif cyfeirnod N0579. Mae copi Saesneg yn unig ar gael hefyd, rhif cyfeirnod N0578. Mae arweiniad ymyriadau NICE y seiliwyd y wybodaeth hon arno ar gael o wefan NICE (www.nice.org.uk). Gellir cael copïau hefyd o Linell Ymateb y GIG, rhif cyfeirnod N0577

Y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol

MidCity Place
71 High Holborn
London
WC1V 6NA

Gwefan: www.nice.org.uk

ISBN: 1-84257-643-7

Cyhoeddwyd gan y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol
Mai 2004

Cysodwyd gan Icon Design, Eton
Argreffir yn ôl y Galw

© Y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol, Mai 2004. Cedwir pob hawl. Gellir atgynhyrchu'r deunydd hwn am ddim at ddibenion addysgol ac at ddibenion nad ydynt yn gysylltiedig ag elw o fewn y GIG. Ni chaniateir ei atgynhyrchu gan neu ar gyfer sefydliadau masnachol heb ganiatâd ysgrifenedig uniongyrchol y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol.

Cynnwys

Ynglŷn â'r wybodaeth hon	4
Ynglŷn â phigiad thrombin	5
Beth y mae NICE wedi'i benderfynu?	8
Beth y mae'r penderfyniad yn ei olygu i chi	9
Gwybodaeth bellach	10

Ynglŷn â'r wybodaeth hon

Mae'r wybodaeth hon yn disgrifio'r arweiniad y mae'r Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol (NICE) wedi ei ddsbarthu i'r GIG ar weithdrefn a elwir yn bigiad thrombin. Nid yw'n ddisgrifiad cyflawn o'r hyn y mae'r weithdrefn yn ei olygu – dylai tîm gofal iechyd y claf ei disgrifio yn fanwl. Mae NICE wedi edrych ar p'un a yw pigiad thrombin yn ddigon diogel ac yn gweithio'n ddigon da i'w ddefnyddio'n rheolaidd ar gyfer trin ffug-ymlediadau.

Er mwyn llunio'r arweiniad hwn, mae NICE wedi:

- edrych ar ganlyniadau astudiaethau ar ddiogelwch pigiadau thrombin ac ar ba mor dda y maent yn gweithio
- gofyn am farn arbenigwyr
- gofyn am farn sefydliadau sy'n cynrychioli gweithwyr gofal iechyd proffesiynol a'r cleifion a'r gofalwyr yr effeithir arnynt gan yr arweiniad hwn.

Mae'r arweiniad hwn yn rhan o'r gwaith y mae NICE yn ei wneud ar 'ymyriadau' (gweler 'Gwybodaeth bellach' ar dudalen 10).

Ynglŷn â phigiad thrombin

Mae NICE wedi edrych ar bigiadau thrombin ar gyfer ffug-ymlediadau. Ceir ffug-ymlediadau pan fydd gwaed yn cronni a gwaed yn ceulo y tu allan i bibell waed. Bydd yn digwydd os caiff pibell waed ei niweidio a bod gwaed yn diferu o'r bibell – gall hyn ddigwydd mewn damwain neu os caiff pibell waed ei niweidio yn ystod llawdriniaeth. Ymdrinnir â ffug-ymlediadau weithiau gan brosesau naturiol y corff ei hun, felly byddant yn diflannu heb unrhyw driniaeth. Ond gan fod risg y gallai ffug-ymlediad waedu i mewn i'r corff, weithiau bydd angen gweithdrefn feddygol megis pigiad thrombin.

Mae thrombin yn sylwedd sy'n digwydd yn naturiol sy'n gwneud i'r gwaed geulo. Caiff ei wneud yn y corff pan fydd rhywun yn cael anaf – mae'n gwneud i geulad ffurfio, sy'n helpu i atal y gwaedu. Mae'r weithdrefn yr edrychodd NICE arni yn golygu chwistrellu thrombin i mewn i'r ffug-ymlediad. Y nod yw ffurfio ceulad bach i gau'r 'twll' yn y rhydweli lle mae'r gwaed yn diferu allan i'r

ffug-ymlediad. Mae'r meddyg yn defnyddio delweddu uwchsain i sicrhau bod y pigiad yn mynd i mewn i'r ffug-ymlediad. Bydd y ceulad a ffurfir yn chwalu'n naturiol unwaith y bydd y corff wedi trwsio'r rhydweli a niweidiwyd.

Ffordd arall o drin ffug-ymlediad yw drwy roi pwysau ar y rhydveli i atal y gwaedu – gelwir hyn yn ‘gywasgiad’. Neu ambell dro caiff y ffug-ymlediad ei gau mewn ffordd arall – gelwir hyn yn ‘emboleiddiad’. Mewn rhai achosion, bydd llawfeddyg yn trwsio’r rhydveli sydd wedi ei niweidio yn uniongyrchol.

Pa mor dda y mae’n gweithio

Yr hyn a ddywedodd yr astudiaethau

Daeth NICE o hyd i bedair astudiaeth oedd yn cymharu’r hyn a ddigwyddodd i gleifion a gafodd bigiadau thrombin â’r hyn a ddigwyddodd i gleifion a gafodd gywasgiad. Dangosodd yr holl astudiaethau hyn bod pigiad thrombin yn fwy llwyddiannus na chywasgiad wrth drin ffug-ymlediaid. Mewn un astudiaeth lle y defnyddiwyd pigiadau thrombin, cafodd y ffug-ymlediad ei drin yn llwyddiannus mewn 9 o bob 10 o gleifion, ac roedd yn llwyddiannus ar gyfer yr holl gleifion mewn ail astudiaeth. Pan ddefnyddiwyd cywasgiad, cafodd rhwng 6 a 9 o gleifion o bob 10 eu trin yn llwyddiannus.

Yr hyn a ddywedodd yr arbenigwyr

Nid oedd gan yr arbenigwyr unrhyw bryderon am pa mor dda yr oedd pigiadau thrombin yn gweithio.

Risgiau a phroblemau posibl

Yr hyn a ddywedodd yr astudiaethau

Yn yr astudiaethau, y prif broblemau mewn cleifion a gafodd bigiadau thrombin oedd:

- thrombin yn cael ei chwistrellu'n ddamweiniol i'r rhydsweli fel bod yn rhaid rhoi llawdriniaeth er mwyn tynnu'r ceulad gwaed a oedd wedi ffurfio: effeithiodd hyn ar 3 o bob 131 o gleifion
- torrodd y ffug-ymlediad a gwaedu ar ôl i'r ceulad gael ei ffurfio: effeithiodd hyn ar 1 o bob 131 o gleifion
- ffurfiodd crawniad (ardal heintus llawn crown) yng nghesail y forddwyd: cafodd 1 o bob 114 o gleifion hyn
- diffyg llif gwaed i'r coesau: cafodd 1 o bob 114 o gleifion hyn
- cylchrediad gwaed gwael mewn bawd troed: cafodd 1 o bob 114 o gleifion hyn
- poen yn y pen-ôl: effeithiodd hyn ar 1 o bob 114 o gleifion.

Yr hyn a ddywedodd yr arbenigwyr

Dywedodd yr arbenigwyr mai un o'r problemau mwyaf tebygol oedd y gallai ceulad gwaed ffurfio yn y rhydveli a niweidiwyd. Hefyd, os defnyddiwyd pigiad thrombin ar gyfer ffug-ymlodiad a oedd wedi ei heintio, gallai waedu eto rywbryd wedyn (mae haint yn gwneud gwaedu eto yn fwy tebygol).

Beth y mae NICE wedi'i benderfynu?

Mae NICE wedi ystyried y dystiolaeth ar bigiadau thrombin. Mae wedi argymhell, pan fydd meddygon yn ei ddefnyddio ar gyfer pobl sydd â ffug-ymlodiadau, y dylent sicrhau:

- bod y claf yn deall yr hyn y mae'r weithdrefn yn ei olygu ac yn cytuno (rhoi caniatâd) i gael y driniaeth, ac
- y caiff canlyniadau'r weithdrefn eu monitro.

Beth y mae'r penderfyniad yn ei olygu i chi

Efallai fod eich meddyg wedi cynnig pigiad thrombin ar gyfer ffug-ymlediad i chi. Mae NICE wedi ystyried y weithdrefn hon am ei bod yn gymharol newydd. Mae NICE wedi penderfynu bod y weithdrefn yn ddigon diogel ac yn gweithio'n ddigon da i gael ei defnyddio yn y GIG. Er hynny, dylech ddeall manteision a risgiau pigiad thrombin cyn cytuno i gael y driniaeth. Dylai eich meddyg drafod y manteision a'r risgiau gyda chi. Efallai fod rhai o'r manteision a'r risgiau hyn wedi'u disgrifio uchod.

Gwybodaeth bellach

Mae gennych hawl i gael yr holl wybodaeth ac i gymryd rhan yn y penderfyniad a wneir ynglyn â'r driniaeth a gewch. Efallai y byddwch am drafod yr arweiniad hwn gyda'r meddygon a'r nyrsys sy'n gofalu amdanoch.

Gallwch ymweld â gwefan NICE (www.nice.org.uk) i gael gwybodaeth bellach am y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol a'r Rhaglen Ymyriadau. Mae copi o'r arweiniad llawn ar bigiad thrombin ar gyfer ffug-ymlediadau ar wefan NICE (www.nice.org.uk/IPG060guidance), neu gallwch archebu copi o'r wefan neu drwy ffonio Llinell Ymateb y GIG ar 0870 1555 455 a dyfynnu rhif cyfeirnod N0577. Mae'r dystiolaeth a ystyriodd NICE wrth ddatblygu'r arweiniad hwn hefyd ar gael ar wefan NICE.

Dyddiad: Mai 2004